

Ἡ ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΣ ΜΗΤΗΡ.

« Ἀκουε υἱὲ παιδείαν πατρός σου καὶ μὴ ἀπόσῃ θεσμούς μητρός σου » στέφανον γὰρ χαρίτων ἔζη σὴ κορυφῇ, καὶ κλοῖον χρύσειον περὶ σὴ τραχήλῳ. »
Παροιμίαι Σολομώντες.

Ἐκδίδεται κατὰ Πέμπτην ὑπὸ Μ. Δ. Σακκοῤῥάφου.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Ἐν Ἀθήναις	δραχ. 6.
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις	» 7.
Ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ	» 10.

Αἱ συνδρομαὶ γίνονται.

Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ Ταχυδρομείῳ.

Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις παρὰ τοῖς ΚΚ. ταχ. Ἐπιστάταις.

Ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ παρὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς Ταχυδρομείοις καὶ ἐν ἑλλείψει τούτων παρὰ τοῖς ΚΚ. Προξένοις.

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΛΟΠΟΥΛΩΦ.

Ἀξιωματικός τις Ῥώσος Λοπουλώφ καλούμενος ἐξωρίσθη ἀδίκως εἰς Σιβηρίαν διὰ τὴν ἀπεράσῃ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς αὐτοῦ εἰς τὴν πλέον ἀκατοίκητον ἐπαρχίαν τοῦ τόπου ἐκείνου, λαμβάνων διὰ μισθὸν 10 σκουδα πρὸς διατροφὴν τῆς συζύγου καὶ τῆς θυγατρὸς του.

Ἡ μικρὰ Ἐλισάβετ, κόρη του, περετῆρει μὲ λύπην, ὅτι ὁ πατὴρ τῆς ἦτο πολὺ δυστυχῆς. Δεκατέσσαρα ἔτη ἦτο ἐστειρημένος τῆς ἐλευθερίας του καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ συνηθίσῃ εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν.

Ἡ Ἐλισάβετ συνέλαβε ἰδέαν τινὰ παράξενον, συνάμα δὲ καὶ γενναίαν· δηλ. ν' ἀπέλθῃ εἰς Πετρούπολιν τὴν πρωτεύουσάν τῆς Ῥωσσίας καὶ νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πατρὸς τῆς. Ἄλλ' ἡ Πετρούπολις ἦτο πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν ἔρημον τῆς Σιβηρίας, καὶ ἡ Ἐλισάβετ δὲν ἐγνώριζε κανένα εἰς αὐτὴν τὴν πρωτεύουσάν, οὔτε κανεὶς ἐφρόντιζε δι' αὐτοῦς.

Ἡ Ἐλισάβετ δὲν εἶχεν εἰμὴ ἓν σκουδαν, καὶ ἐν τούτοις αὐτὴ ἡ ἀξιοθαύμαστος θυγάτηρ ἀφισρωθεῖσα εἰς τὸν Θεὸν ἀπεφάσισε νὰ βάλῃ τὴν ἰδέαν τῆς ταύτης εἰς ἐνέργειαν.

Δὲν ἐτόλμα κατὰ πρῶτον νὰ ὁμιλήσῃ περὶ αὐτῆς εἰς τὸν πατέρα τῆς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους λαβοῦσα τὸ θάρρος τοῦ εἶπε.

«Πάτερ μου, σὰς παρακαλῶ ὁστε μου τὴν ἀδειαν ν' ἀπέλθω εἰς Πετρούπολιν καὶ ζητήσω τὴν χάριν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος· ἔχω ἐλπίδα, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ εὐδοκήσῃ νὰ ἐπιτύχω αὐτήν.»

Ὁ Λοπουλώφ ἀκούσας αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν τῆς θυγατρὸς του ἤρχισε νὰ γελά, καὶ λαβὼν αὐτὴν ἀπὸ τὴν χεῖρα τὴν ὠδήγησεν εἰς τὴν σύζυγόν του, ἣτις ἠτοίμαζε τὸν δεῖπνον, καὶ τῆς εἶπε.

Ἐγὼνὴ μου, καλὰ νέα! ὄλαι μας αἱ δυστυχίαι τελειώνουσι πλέον· ἰδοὺ ἐν μέγα ὑποκείμενον, τὸ ὅποιον λαμβάνει τὸν κόπον νὰ μεταβῇ εἰς Πετρούπολιν, καὶ ἔχει τὴν καλλοσύνην νὰ λαλήσῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὸν αὐτοκράτορα.»

«Θὰ ἔκαμνε καλλίτερα, εἶπεν ἡ μήτηρ, νὰ κυττάζῃ τὴν ἐργασίαν τῆς, παρὰ νὰ μᾶς διηγῆται μύθους.»

Ἄλλ' ἔπειτα παρατηρήσασα, ὅτι ἡ δυστυχῆς κόρη ἐκκλίσθη ἐφίλησε, καὶ γελῶσα τῆς εἶπε.

«Ἐλα σκούπισε αὐτὴν τὴν τράπεζαν, καὶ ἔπειτα θὰ σκεφθῶμεν διὰ τὴν ἐπίσκεψίν σου εἰς τὸν αὐτοκράτορα.»

Ἡ Ἐλισάβετ βλέπουσα, ὅτι τὴν εἰρωνεύοντο, δὲν ἐτόλμησε πλέον νὰ κάμῃ λόγον περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, πάντοτε ὁμως ἐσκέπτετο, καὶ εἰς τὰς προσευχὰς τῆς ἐδέετο εἰς τὸν Θεὸν νὰ εὐδοκήσῃ, ὥστε νὰ συγκατανεύσῃ διὰ τὴν εἰς Πετρούπολιν μετάβασίν τῆς καὶ ὁ πατὴρ τῆς. Μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν (εἶχε τότε τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς) ἡ Ἐλισάβετ ἀνεnéυσε τὴν παράκλησίν τῆς· ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ τῆς ἀνεγνώρισαν, ὅτι τοὺς ἐλάλει σοβαρῶς καὶ ἐπροσπάθουν νὰ τὴν ἀποτρέψωσι διὰ θωπευμάτων. Ἐν τούτοις τοὺς ἐπαρακάλεσε τόσον, ὥστε ἐπὶ τέλους ἐνέδωκαν.

Ἡ Ἐλισάβετ λαβοῦσα τὴν εὐχὴν τῶν γονέων τῆς ἀνεχώρησε.

Δὲν εἶχε μεθ' αὐτῆς εἰμὴ ἐξ φράγγκα καὶ ἦτο μόνη, ἀλλὰ τὸ γενναῖον θάρρος καὶ ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεὸν τὴν ἔκαμον νὰ περιφρονῇ τὰ πάντα.

Ἡγνώσει ἐντελῶς τὴν ὁδόν, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ, καὶ ὅταν ἠρώτα τὴν εἰς Πετρούπολιν ἀγούσαν, ἦτις ἦτο τόσον μακρὰν, ἐνόμιζον ὅτι ἦτο μωρὰ, καὶ ἤρχιζαν νὰ γελῶσιν. Οὕτω δὲ συχνάκις ἔχανε τὴν ὁδόν, ὥστε τὸ ταξίδιον αὐτῆς κατέστη διπλάσιον.

Πολλάκις οί διαβάται τὴν ἀπεδίωκον καὶ τῆς ἐδίδον ἀδικούς ἐπωνυμίας, ἀλλ' αὐτὴ χωρὶς νὰ ἀποκρίνηται ἀπεμακρύνετο κλαίουσα, καὶ συχνὰ οἱ ἴδιοι, οἵτινες τὴν ἐκακομεταχειρίζοντο ἐσυγκινουῦντο ἀπὸ τὰ δάκρυά της, τὴν ἐφώναζον, καὶ τῆς ἐδεικνυον τὴν ὁδόν.

Ἐσπέραν τινὰ τὴν κατέλαβε μία μεγάλη καταιγίς, κατὰ τὴν ὁποίαν εὔρε καταφύγιον ἐπάνω εἰς ἓν δένδρον.

Ἡ δυστυχῆς κόρη ἀπέρασεν ὅλην τὴν νύκτα ἐκτεθειμένη εἰς τὴν βροχὴν· τὴν δὲ ἐπαύριον ἀνθρωποὶ τινες διαβαίνοντες ἐκεῖθεν εὔρον αὐτὴν ἡμιθανῆ ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ ἀπὸ τὴν πείναν, καὶ ἔσπευσαν εὐθὺς νὰ τὴν προσλάβωσιν εἰς τὴν ἀμαξάντων, καὶ νὰ τὴν μεταφέρωσιν εἰς μίαν ἔπαυλιν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι τὴν ὑπεδέχθησαν καὶ τὴν ἐπεριποιήθησαν ἡμέρας τινὰς μέχρις οὗ ἀνέλαθεν, ὥστε νὰ δύναται νὰ περιπατῆ.

Ἄλλην τινὰ ἡμέραν διαβαίνουσα μέρος τι σκεπασμένον ἀπὸ πάγους ἐχάθη· ἀφοῦ δὲ περιεπλανήθη εἰς πολλὰ μέρη, ἔφθασε καὶ εἰς ἀκατοίκητον τόπον· νυκτὸς δὲ ἐπελθούσης ἀνθρωποὶ τινες ἐξῆλθον τοῦ δάσους καὶ ἐπλησίασαν ἐρωτῶντές τὴν ἀποτόμως τί ἐζήτηε ἐκεῖ. Ἡ Ἐλισάβετ τοὺς ἀπεκρίθη μὲ φωνὴν τρέμουσαν· «Ἐρχομαι ἀπὸ τὴν Σιβηρίαν, καὶ ὑπάγω εἰς τὴν Πετρούπολιν, διὰ νὰ ζητήσω παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος νὰ δώσῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸν πατέρα μου.

Οἱ ἀνθρωποὶ ἀκούσαντες ταῦτα ἐξεπλάγησαν καὶ ἠθέλησαν νὰ μάθωσι τί χρηματικὸν ποσὸν ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς πρὸς ἐπιχείρησιν μιᾶς τόσοσιν μεγάλης ὁδοιπορίας. Ὅταν δὲ τοὺς ἐδειξε τὰ 5 φράγκα τόσοσιν ἐξεπλάγησαν, ὥστε ὄχι μόνον δὲν τὴν ἔβλαψαν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἔδωκαν καὶ τροφάς, καὶ τῆς ἐδείξαν καὶ τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ.

Ἡμέρας τινὰς πρὶν φθάσῃ εἰς Μόσχαν ἡ δυστυχῆς Ἐλι-

σάβετ ἤρχισε νὰ στερῆται ἐξ ὅλων τὰ σανδάλιά της ἐσχίθησαν, τὰ φορέματά της ἐπίσης, καὶ τὸ ψῦχος καθίστατο ὑπερβολικώτατον. Πόσους κινδύνους ὑπέφερον ἡ γενναία αὐτὴ κόρη, καὶ ἐν τούτοις ἦτο πάντοτε γενναία, καὶ μὲ πρόσωπον ἱλαρὸν ἐναπέθετε τὰς ἐλπίδας της εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἡ ἐλπίς αὐτῆ τῆς ἐδίδοε τὸ θάρρος νὰ ὑποφέρῃ τὰ πάντα.

Καθ' ὁδὸν ἐφιλοξενήθη εἰς ἓν μοναστήριον, τοῦ ὁποίου ἡ Ἡγουμένη τῆς ἔδωκε μίαν ἐπιστολὴν εἰς κυρίαν τινά, ἣτις κατώκει εἰς Μόσχαν, καὶ μίαν ἄλλην εἰς ἐτέραν, ἣτις κατώκει εἰς Πετρούπολιν. Φθάσασα εἰς Μόσχαν ἡ κυρία, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Ἐλισάβετ ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολήν, τὴν ἐδέχθη καλῶς καὶ τῆς ἔδωκε φορέματα καὶ σανδάλια νέα, καὶ ἐκείθεν ἐξηκολούθησε πάλιν τὸν δρόμον της, ἕως οὗ ἔφθασε τέλος εἰς Πετρούπολιν ὕστερον ἀπὸ 18 μῆνας, ἀφ' οὔτου ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Σιβηρίαν.

Ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς Πετρούπολιν ἐνεχείρισε τὴν ἐτέραν ἐπιστολήν εἰς τὴν κυρίαν, ἣτις τὴν ἐδέχθη μὲ πολλὴν καλοσύνην, καὶ τῆς ἐπέτρεψε νὰ κατοικήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν της.

Ἄλλὰ πῶς νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν αὐτοκράτορα; τοῦτο ἦτο δυσκολώτερον, ἀφ' οὔσα ἕως τότε εἶχεν ἐνεργήσῃ· ὅτε ἡ Ἐλισάβετ ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν θύραν τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐζήτησε ἀπὸ τοὺς στρατιώτας νὰ ἰδῇ τὸν αὐτοκράτορα, ἤρχισαν ἐκεῖνοι νὰ γελῶσι, καὶ ἡ δυστυχῆς Ἐλισάβετ ἠναγκάσθη νὰ ἀποσυρθῇ μὲ ὄχι μικρὰν περιφρόνησιν.

Δύο μῆνες εἶχον παρέλθει καὶ ἡ Ἐλισάβετ περιεπλανᾶτο ἀσκόπως καὶ ματαίως· τέλος εἰς ἀνθρωπος ἐλεήμων ἐλάλησε δι' αὐτὴν εἰς τὴν σύζυγον ἐνὸς ἀξιωματικοῦ, ἣτις ἐγνώριζε τὴν σύζυγον τοῦ ὑπασπιστοῦ τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ καθικετεύσῃ ὁ σύζυγος αὐτῆς τὴν αὐτοκράτορισα· διὰ νὰ τῆς δώσῃ ἐνὸς λεπτοῦ τῆς ὥρας ἀκράσιν.

Ἡ σύζυγος τοῦ ὑπασπιστοῦ συνήνεσε, καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἐπαρουσιάσθη εἰς αὐτήν, καὶ τῆς ἐδιηγήθη τὴν ἱστορίαν τῆς. Ἡ κυρία συγκινηθεῖσα ἀπὸ τὴν γενναιοῦτητα τῆς Ἐλισάβετ τῆς εἶπε.

« Εἶσαι ἐξαίρετος κόρη, ὁ Θεός, ὅστις σὲ ἐπροστάτευσε μέχρι τοῦδε, δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλίπη· θὰ μεταχειρισθῶ ἴσως τὸν σύζυγόν μου ὄργανον διὰ νὰ ἐπιτύχῃς. Τὴν στιγμήν ἐκείνην ἔφθασε καὶ ὁ σύζυγός τῆς, ὅστις μαθὼν τὰ κατὰ τὴν κόρην, ὑπεσχέθη νὰ λαλήσῃ εἰς τὴν αὐτοκρατορίσσαν ἐντὸς τῆς ἡμέρας. Παρεκάλεισε δὲ τὴν Ἐλισάβετ νὰ προγευματήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἔπειτα μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα.

Ἡ αὐτοκρατορίσσα ἐπρόσταξε νὰ παρουσιασθῇ ἡ Ἐλισάβετ τὴν ἰδίαν ἐσπέραν εἰς τὰς 6 ὥρας. Ἡ δυστυχῆς κόρη δὲν ἐπερίμενε τοιαύτην εὐτυχίαν, καὶ εὐθὺς ἀφοῦ ἤκουσε τὴν εἶδησιν ταύτην ὠχρίασε, καὶ παρ' ὀλίγον νὰ λειποθυμήσῃ ἀναλαβοῦσα δὲ τὰς δυνάμεις τῆς ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε· « Θεέ μου! δὲν ἀφιέρωσα λοιπὸν ματαίως τὰς ἐλπίδας μου εἰς σέ! »

Ἐπειτα ἐφίλησε τὰς χεῖρας τῆς συζύγου τοῦ ὑπασπιστοῦ καὶ κατέβρεξεν αὐτὰς μὲ δάκρυα.

Τὸ ἐσπέρας ὁ ὑπασπιστὴς τὴν ὠδήγησεν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἡ δὲ αὐτοκρατορίσσα ἐδέχθη τὴν δυστυχῆ κόρην μὲ πολλὴν καλλοσύνην, καὶ τὴν ἠρώτησε περὶ ὅλων τῶν περιστάσεων τῆς ἱστορίας τῆς.

« Ἄ! Μεγαλειότητι, εἶπε εἰς τὴν αὐτοκρατορίσσαν, ὁ πατήρ μου εἶναι ἀθῶος, δὲν ζητῶ ἄλλην χάριν παρὰ νὰ τὸν δικαιώσωσιν. »

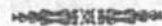
Ἡ αὐτοκρατορίσσα μόλις ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα, ἐπήνεσε τὸ θάρρος καὶ τὴν υἱικήν στοργὴν τῆς καὶ τῆς ἔδωκε ἕκατὸν χρυσᾶ νομίσματα διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς καὶ τὴν παρήγγειλε νὰ περιμένῃ τὴν χάριν τοῦ πατρὸς τῆς.

Ἡ Ἐλισάβετ ἦτο τόσο εὐγνώμων καὶ τόσο εὐτυχῆς τὴν στιγμήν ἐκείνην, ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν αὐτοκρατορίσσαν, παρὰ διὰ δακρύων. Ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὴν αἴτησιν τῆς αὐτοκρατορίσσης ἐπρόσταξε τὴν ἀνάκλησιν τοῦ διατάγματος τῆς ἐξορίας, καὶ οὕτως ὁ Λοπουλῶφ ἠλευθερώθη.

Ἡ ἀθωότης τοῦ Λοπουλῶφ ἀνεγνωρίσθη, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ ἔδωκε μισθὸν πρὸς διατήρησιν τῆς συζύγου του καὶ τῆς θυγατρὸς του.

Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

ΟΛΥΓΚΑ ΧΡΥΣΟΣΠΑΘΗ.

Ἡ ΖΟΥΜΑ, Ἡ ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΤΗΣ ΚΙΝΝΑΣ.

Κεφάλαιον 1.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Ἐσήμαιναν ἤδη μεσημβρία! . . . Κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην, ὁ Μιρόν καὶ ἡ Ζουμά πεζοὶ καὶ ἀλισοδεμένοι ἐξήρχοντο ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου, διὰ νὰ ὑποστῶσι τὸν θάνατον. Ἡ Ζουμά μόλις δυναμένη νὰ περιπατῇ ἐστηρίζετο εἰς τὸν βραχίονα ἱερέως τινός, καὶ ὠδηγεῖτο ὑπὸ δύο στρατιωτῶν· ἄπειρον δὲ πλῆθος λαοῦ συνεβλήθετο διὰ νὰ τὴν ἴδῃ. Αὐτὴ δὲ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλῆθους ἐκείνου παρατηρήσατο τὸν Ἄζαν κρατῶντα εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ τέκνον τῆς, ἔββαλε κραυγὴν σπαρκατικὴν, κραυγὴν μητρικὴν, ἡ ὁποία ἀντήχησεν ἕως εἰς τὸ βάθος ὅλων τῶν καρδιῶν. Παρευθὺς δὲ ἀναλαβοῦσα τὰς δυνάμεις τῆς ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἱερέως καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ ὤρμησε πρὸς τὸν Ἄζαν· ἡ δυστυχῆς διδούσα εἰς τὸν υἱὸν τῆς τὸν τελευταῖον μητρικὸν ἀσπασμὸν δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. « Ζουμά, τῆς εἶπε χαμηλοφώνως ὁ Ἄζαν· ἔχε θάρρος, ὁ θάνατός σου δὲν θὰ μείνῃ ἀνεκδίκητος. — Διόλου ἐκδίκησις!

ἀπεκρίθη ἡ Ζουμά. «ὦ! εἰάν ἡδυνάμην νὰ σώσω τὴν ἀντιβασίλισσαν! . . .

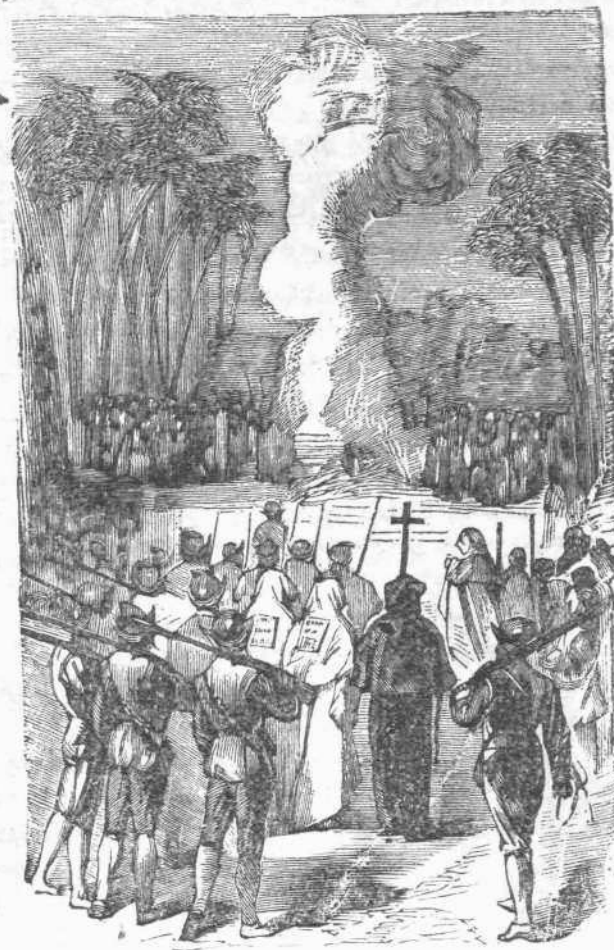
Δὲν ἡδυνήθη νὰ εἰπῇ περισσότερα, καὶ οἱ στρατιῶται ἐλθόντες παρέλαβον αὐτήν· ὅτε δὲ ἀπέσπασαν τὸ τέκνον ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς ἐνόμισεν, ὅτι ἤθελεν ἐκπνεῦσται· μόνον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τῆς ἐφάνη, ὅτι ἐβυσίαζε τὴν ζωὴν τῆς!

Ἐπανελάβον λοιπὸν τὸν δρόμον, καὶ ἤδη ἦσαν μακρὰν τῆς πυρᾶς τριακόσια περίπου βήματα. Τότε δὲ πένθιμος σάλπιγξ ἀνήγειρε τὴν πλησίον τῶν θυμάτων καὶ ἔβαλον πῦρ εἰς τὴν πυρὰν. Ἐμβήκαν εἰς ἓ μίαν δενδροστιχίαν πλατάνων, εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας ἐφαίνετο ἡ ὀλεθρία πυρὰ, τῆς ὁποίας αἱ φλόγες ἀνυψοῦντο ἕως εἰς τὰ νέφη. Εἰς τὴν θεὰν ταύτην ἡ Ζουμά ἀντριχίασεν ἐκ φρίκης· ἡ ἐνθύμησις τοῦ συζύγου καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς τὴν ἐξύπνισαν ἀπὸ τὴν νάρκωσιν· δὲν ἐσυλλογίζετο πλέον οὐδὲν ἄλλο, παρὰ τὴν προκειμένην καταστροφὴν, καὶ ἔβλεπε μόνον ἀναπόφευκτον τὸν θάνατον, καὶ ὑπὸ θεὰν φοβερωτάτην· αἱ δυνάμεις τῆς τὴν ἐγκατέλιπον, τὸ παγυμένον αἷμα δὲν ἐκυκλοφόρει εἰς τὰς φλέβας τῆς, καὶ τὸ πρόσωπόν τῆς ἐσκεπάζετο μὲ θανάτου ὠχρότητα· χωρὶς δὲ νὰ χάσῃ τὰς αἰσθήσεις τῆς ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἱερέως, ὅστις ἐνεθάβρουνεν αὐτὴν μυστικῶς καὶ τὴν διήγειρεν εἰς μετάνοιαν.

«Ζουμά, τῆς εἶπεν ὁ Μιρβάν, ὁ θάνατος ἡμῶν δὲν θὰ ἦναι διόλου ὀδυνηρὸς· παρατήρησον τὰς σιστροφὰς αὐτοῦ τοῦ καπνοῦ, θὰ πιγῶμεν διὰ μιᾶς ἐντὸς αὐτοῦ — ὦ! ἀπεκρίθη ἡ Ζουμά μὲ φωνὴν ἐκλείπουσαν, δὲν βλέπω παρὰ μόνον πῦρ . . . μόνον φλόγας.»

Ἐν τούτοις ἐπροχώρουν, καὶ εἰς ἕκαστον βῆμα ἡ Ζουμά ἐπλησίαζεν εἰς τὴν τελευταίαν τῆς στιγμὴν, ἀόρατος δὲ τρόμος τὴν κατελάμβανεν ἔτι μᾶλλον· ἤδη διεκρίνοντο οἱ Ἴνδοι κατηφεῖς καὶ ἐκτεπληγμένοι, τοποθετημένοι δὲ ὀλόγυρα εἰς τὴν πυρὰν καὶ κρατοῦντες, ὡς σημεῖον πένθους, κλάδον κυπαρίσσου· ἡ δὲ Ἰσπανικὴ φρουρὰ εἶχεν αὐτοὺς περικυκλωμένους· αἴφνης ἀκούονται κραυγαὶ μακρόθεν· ἰππεὺς τις παρουσιάζεται τρέχων ἀκράτητος καὶ κράζων· «Σταθεῖτε! σταθεῖτε! ἡ ἀντιβασίλισσα τὸ διατάττει· ἔρχεται κατόπισ

μου.» Τοὺς λόγους τούτους ἀκούσαντες ἐστάθησαν· ἡ δὲ Ζουμά ἐνώσασα τὰς χεῖρας ἐζήτει βοήθειαν ἀπὸ τὸν οὐρανόν· ἀλλὰ ἡ ψυχὴ τῆς κατεχομένη ὑπὸ τοῦ τρόμου δὲν ἡδύνατο ἀκόμη νὰ ἀναλάβῃ ἐλπίδα· ἐπὶ τέλους βλέπει τὸ φορεῖον τῆς ἀντιβασίλισσης, καὶ τοὺς βαστάζοντας αὐτὸ παρακινουμένους ὑπ' αὐτῆς καὶ σπεύδοντας τὸ βᾶδισμά των· φθάσαντες δὲ μετ' ὀλίγον, ἐστάθησαν πλησίον αὐτῶν.

Καὶ ἡ μὲν Ἰσπανικὴ φρουρὰ τρέχει καὶ τοποθετεῖται ὀλόγυρα εἰς

τὴν ἀντιβασίλισσαν· οἱ δὲ Ἴνδοι πλησιάζουσι, καὶ σχηματίζουσιν ἡμικύκλιον ἔμπροσθεν αὐτῆς. Τότε ἡ ἀντιβασίλισσα ἀποκαλύπτει τὸ ὄψρον καὶ μαραμένον πρόσωπόν της, ἀλλὰ πλήρες γλυκῆτος καὶ θελητήρων καὶ λέγει. « Δὲν ἔχω τὸ εὐτυχὲς δικαίωμα νὰ δίδω χάριτας, ἀλλ' εἶμαι βεβαία, ὅτι θὰ ἐπιτύχω ταύτην διὰ τῆς ἀγαθότητος τοῦ ἀντιβασιλέως. Ἐν τούτοις λαμβάνα ὑπὸ τὴν προστασίαν μου καὶ ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισίν μου τοὺς δύο τούτους δυστυχεῖς· συντρίψατε τὰ δεσμά των, καὶ σθέσατε τὴν τρομερὰν ταύτην πυρὰν, ἢ ὅποια ποτὲ δὲν ἤθελεν ἀναφθῆ, ἐὰν ἐγνώριζον τοῦτο.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἴνδοι, ἔρριψαν ἀπὸ τὰς χεῖράς των τοὺς ἐκ κυπαρίσσου κλάδους, καὶ ὁ ἀὴρ ἀντήχησεν ἀπὸ τὰς φωνάς των ταύτας· « Ζήτω ἡ ἀντιβασίλισσα ! » Ὁ Σιμέω ὀρμησάς ἐκτὸς τῶν τάξεων ἀνέκραξε· « Ναί, θὰ ζήτη. » Ἡ Ζουμά γονυπετήσασα εἶπεν, « Θεὸ παντοδύναμε, τελειώσον τὸ ἔργον σου ! »

Ἡ δὲ ἀντιβασίλισσα προσεκάλεσε τὴν Ζουμὰν καὶ τὸν Μιρβὰν νὰ τὴν ἀκολουθήσωσι· καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐτοποθέτησε πλησίον εἰς τὸ φορεῖόν της ἐπανῆλθε τοιουτοτρόπως εἰς τὸ παλάτιον παρακολουθουμένη ἀπὸ ἄπειρον πλῆθος, τὸ ὅποιον τὴν ἠλόγει μετ' ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὴν ἐπιείκειαν καὶ ἀγαθότητά της. Εὐθύς ἀφοῦ ἐφθασεν εἰς τὸ παλάτιον κατεκλίνθη εἰς τὴν κλίνην καὶ ἐπρόσταξε τοὺς δύο συζύγους νὰ πλησιάσωσιν. Ἡ κίνησις, ὁ κόπος, ἡ συγκίνησις, τὴν ὅποιαν ἠσθάνθη, τόσον παρέλυσαν τὰς δυνάμεις της, ὥστε ἐνόμισεν, ὅτι ἐπλησίασε τὸ τέλος της· ἤπλωσε τὴν μίαν χεῖρά της εἰς τὸν Μιρβὰν καὶ τὴν ἄλλην εἰς τὴν Ζουμὰν, τὰς ὁποίας οὗτοι ἤρπαξαν γονατιστὶ καὶ τὰς ἐδρεξαν μετ' ἀδάκρυκα.

Ἡ Βεατρίς μὴ δυναμένη νὰ ὑποφέρῃ τοσοῦτον κατασπαρακτικὴν εἰκόνα ἠθέλησεν, ὥστε οἱ δύο Ἴνδοι νὰ ἔλθωσι καὶ μείνωσιν εἰς τὸν πλησίον θάλαμον. « Ὅχι, ὄχι, εἶπεν ἡ ἀντιβασίλισσα, ἐγὼ ἀναδέχομαι αὐτοὺς, ἐγὼ θέλω λαλήσει ὑπὲρ αὐτῶν, ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου κριτοῦ, ὅστις θέλει μᾶς κρίνει ὅλους ! Ἀφήσατέ τους ἐδῶ, αὐτοὶ θέλουσι μοῦ ἀνοίξει τὰς πόλεις τοῦ οὐρανοῦ !

— Μέγιστε Θεέ, εἶπεν ἡ Βεατρίς, νὰ σὲ βλέπω εἰς τὰς χεῖρας

τῶν τεράτων τούτων, τὰ ὅποια σὲ ἐφαρμάκευσαν ! — Καὶ τοῦ δυναμαὶ νὰ εὐρίσκωμαι κάλλιον ; ἐπανελάθεν ἡ ἀντιβασίλισσα. Ἡ μόνη θία πᾶν δυστυχῶν τούτων, τοὺς ὁποίους συγχωρῶ, καὶ τοὺς ὁποίους σάξω ἀπὸ αἰσθημα θρησκευτικόν, διαχύνει εἰς τὴν ψυχὴν μου τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἀταραξίαν τῆς συνειδήσεως.

— Ὡ εὐεργέτριά μου ! εἶπεν ἡ Ζουμά πνιγομένη εἰς λυγμούς· ἐὰν ὁ οὐρανὸς ἐπρόδωσε τὴν τελευταίαν μου ἐλπίδα, θὰ ἴδωμεν, ἐὰν ἡ δυστυχὴς Ζουμά σὲ ἠγάπα ! Ὅχι δὲν θέλω δυνηθῆ νὰ ζήσω κατόπιν σου !

Οἱ λόγοι οὗτοι ἔκαμον τὴν Βεατρίδα ν' ἀνατριχιάσῃ. « Κακοῦργος ὑποκρισία, ἀνέκραξεν αὐτὴ. »

— Μὴ τοὺς ὑβρίζεις διόλου ἀντέκοψεν ἡ κόμισσα, διότι μετανοοῖσι· κύτταξε πῶς τρέχουσι τὰ δάκρυά των ! . . . Ζουμά, ἐξηκολούθησεν αὐτὴ, σὺ τῆς ὁποίας τὸ θελκτικὸν πρόσωπον ἐφάνερωνεν οὐρανίαν ψυχὴν, σὺ τὴν ὅποιαν τοσοῦτον ἠγάπησα, δύναμαι νὰ διατηρήσω κατὰ σοῦ τὴν ἐλαχίστην μνησικακίαν ; Θεωρῶ καὶ τοὺς δύο σας ὡς ὄργανα αἰωνίου εὐδαιμονίας· σὰς συγχωρῶ ἐξ ὅλης καρδίας· δύνασθε νὰ προσέλθητε εἰς τὴν θρησκείαν μετ' αὐτὴν εὐλικρίνειαν !

Ἡ Ζουμά ἐκτὸς ἑαυτῆς ἔμελλε νὰ λαλήσῃ καὶ σχεδὸν ν' ἀνακαλύψῃ μέρος τοῦ μυστικοῦ, τὸ ὅποιον τὴν ἐπεβάρυνεν ἔτι περισσότερο τώρα, ἢ ὅταν ἔμελλε νὰ ὑπερασπισθῆ τὴν ζωὴν της· ἀλλ' ὁ Μιρβὰν προλαβὼν αὐτὴν, εἶπε.

« Ζουμά, ἄς διατηρῶμεν πάντοτε σιωπὴν· ἡ φωνὴ τῆς ἀντιβασίλισσης θέλει καταβιάσει τὴν ἀλήθειαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἄς ἐμπιστευθῶμεν εἰς τὸν Θεόν, τὸν ὅποιον αὐτὴ ἐπικαλεῖται ! Θὰ σώσῃ τὰς πολυτίμους ἡμέρας της, καὶ ἡμεῖς θέλομεν δικαιοῦθι ἀμφοτέρω. »

Αἱ λέξεις αὗται ἀνηγγέλησαν μετ' ὀνόνην φωνῆς τοσοῦτον ἀληθινόν, μετ' ὕφος τοσοῦτον δημοτελές, ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ Βεατρίς ἐξεπλάγη. Ἡ ἀντιβασίλισσα ἐζήτησε τὸν Μιρβὰν, ἀλλ' εἰς μάτην. Τὴν παρεκάλεσε θερμῶς νὰ μὴ τὸν στενοχωρῆ, καὶ ἐπὶ δύο ὥρας ἐξύλαξε ἰσχυρογνώμονα σιωπὴν.

Ἡ ἀντιβασίλισσα εἶχε σταίλει ταχυδρόμον διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν κόμητα περὶ τοῦ τί ἐπραξε, καὶ διὰ νὰ ἐπανεῖληθῃ ταχέως. Ἀποροῦσα δὲ διατί δὲν εἶχε φθάσει ἀκόμη, ἔστειλε καὶ ἄλλον ταχυδρόμον. ἀλλ' αἴφνης θόρυβος παράδοξος ἠκούσθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ παλατιοῦ, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀνήγγελλεν εὐθυμίαν. Μετ' ὀλίγον ἡ κόμησσα διακρίνασα τὴν φωνὴν τοῦ ἀντιβασιλέως ἐπρόσταξε ν' ἀνοίξωσι τὴν θύραν κρᾶζουσα· «Χάρης, χάρις εἰς τοὺς ἐνόχους!»

— Οὔτοι εἶναι σωτήρες σου! » ἀπεκρίθη ὁ ἀντιβασιλεύς, εἰσερχόμενος εἰς τὸν θάλαμον. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ὅλοι ἔμειναν ὡς ἀπολιθωμένοι ἀκούσαντες ταῦτα, ἡ δὲ Ζουμὰ ἰδοῦσα τὸν ἀντιβασιλέα κρατοῦντα εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ τέκνον τῆς ἐξέβαλε κραυγὴν χαρᾶς, καὶ λαθὼν αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς κατησπάζετο μὲ ἀπληστίαν. Ὁ Σιμέω πλησιάσας πρὸς τὸν Μιρβάν, καὶ ἀπευθύνας πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον εἶπε· «Δύνασαι νὰ λαλήσῃς τώρα μὲ τὴν συγκατάθεσιν ὄλων τῶν Ἰνδῶν, τὸ μυστικὸν ἀνεκαλύφθῃ.» Ὅλοι ἐλάθονεν σκόνην ἐνώπιον τοῦ ἀντιβασιλέως, ὁ ὁποῖος ἔλαβεν ἐπίσης προτοῦ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ. »

Ταῦτα ἀκούσασα ἡ Ζουμὰ καὶ παραφερομένη ὑπὸ χαρᾶς, σφίγγει εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὸ παιδίον καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν· ὁ Μιρβάν ἐναγκαλιζέται τὸν πατέρα του· ἡ ἀντιβασίλισσα ἐρωτᾷ μύριαι ἐρωτήσεις συγχρόνως, καὶ ὁ βασιλεύς λαμβάνει τὸν λόγον καὶ διηγεῖται συντόμως πᾶν ὅ,τι οἱ Ἰνδοὶ τοῦ ἐφάνέρωσαν. «Μεγαλόδυναμε Θεέ! ἀνέκραξεν ἡ κόμησσα ῥίπτουσα τοὺς βραχιόνάς τῆς εἰς τὸν λαϊμὸν τῆς Ζουμᾶς, τὸ ἀγγελικὸν τοῦτο πλάσμα ἐθυσιάζετο δι' ἐμὲ καὶ ἔμελλον νὰ τὸ καύσωσι! Καὶ ἐνῶ αὐτὴ ἐπραττε τοσοῦτον ἔξοχον καὶ γοητευτικὴν πράξιν, τὴν ἐκατηγόρου διὰ τοιοῦτον ἐγκλημα!»

— Καὶ οἱ τρόμοι τοῦ γενναίου τούτου ζεύγους, εἶπεν ὁ ἀντιβασιλεύς διὰ τὴν ζωὴν τοῦ τέκνου των, τοὺς ἔκαμαν νὰ ὑποφέρωσι μὲ ἀκατανίκητον σταθερότητα τὸ αἶσχος, τὸ ὄνειδος καὶ τὴν θίαν φρικτοῦ θανάτου.

— Ἄ! εἶπεν ἡ Ζουμὰ, ἡ ἀντιβασίλισσα ἔκαμε περισσότερον! Διότι, ἐνῶ μᾶς ἐνόμιζε τέρατα ἀχαριστίας καὶ κακουργίας, καὶ τοὺς αἰτίους τῶν θλίψεών τῆς, μᾶς ἐπροστάτευσε, μᾶς ἠλευθέρωσε, καὶ μᾶς περιεμάζευσε! . . .

— Καὶ αὐτὴ καὶ σὺ ἐπανεῖλαβεν ὁ ἀντιβασιλεύς θὰ λάβητε τὴν ἀνταμοιβὴν τοιαύτης ἀρετῆς, μέλλεις νὰ τὴν θεραπεύσῃς! . . . Ἰδοὺ δύο δόσεις ἀπὸ τὴν εὐεργετικὴν σκόνην, τὴν μίαν διὰ σὲ καὶ τὴν ἄλλην διὰ τὴν ἀντιβασίλισσαν.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀντιβασιλεύς, χύνει ὁ ἴδιος τὴν κίγγαν εἰς δύο ποτήρια· ἡ Ζουμὰ ἐπὶ πρώτη, καὶ ἡ ἀντιβασίλισσα ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς του τὸ σωτήριον ἐκεῖνο ποτόν. Ἄπαντες ἐθυσίσθησαν εἰς δάκρυα. Ἡ ἀντιβασίλισσα ἐμψυχωθεῖσα ἤδη ἐκ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἐλπίδος, ἐλάμβανε μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως τὰ θωπεύματα τῆς Βεατρίδος καὶ τῆς εὐτυχοῦς Ζουμᾶς· ἐζήτησε τὸ παιδίον τῆς Ζουμᾶς, τὸ ἐχάδευσε ἐπὶ πολλὴν ὥραν καὶ ὑπεσχέθη, ὅτι εἰς τὸ εἶδος θὰ ἐπροστάτευεν αὐτὸ ὡς ἄλλη μήτηρ.

Ἡ Βεατρίς καὶ ὅλαι αἱ λοιπαὶ Ἰσπανίδες περιεκύκλωσαν τὴν Ζουμάν, δὲν ἐχόρταινον νὰ τὴν θεωρῶσι καὶ νὰ τὴν θαυμάζωσιν. Ἡ Βεατρίς μάλιστα μὲ μεγάλην συγκίνησιν τῆς ἐφίλησε τὴν εὐεργετικὴν ἐκείνην χεῖρα, τὴν ὁποίαν ἐκατηγόρησαν, ὅτι ἐπραξεν ἐγκλημα, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τούτου ὁ ἀντιβασιλεύς ἔλαβε τὸν Μιρβάν καὶ τὴν Ζουμάν ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ ὀδηγήσας αὐτοὺς εἰς ἕνα ἐξώστην, βλέποντα πρὸς μεγάλην τινα ὁδόν, ἡ ὁποία ἦτο γεμάτη ἀπὸ Ἰσπανοὺς καὶ Ἰνδοὺς, καὶ δεικνύων πρὸς αὐτοὺς τὸν Μιρβάν καὶ τὴν Ζουμάν εἶπεν· ἂ Ἰδοὺ τὰ ἐκούσια θύματα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῆς ἀγνότητος τῶν ὄρκων! Ἰνδοί, αἱ ἐξοχοὶ ἀρεταὶ αὐτῶν καὶ αἱ τῆς ἀντιβασίλισσης σᾶς ἔκαμαν ν' ἀποβάλλητε μίσος, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε μὲν ἦτο νόμιμον, τώρα δὲ ἄδικον. Ἡδύνασθε μόνοι δι' ὀλοψύχου θελήσεως ν' ἀπαλλαγθῆτε ἀπὸ ἕνα ὄρκου, τὸν ὁποῖον ὠμόσαστε ἐναντίον ἡμῶν ἕνεκα ἐκδικήσεως, ἰδοὺ τὸ ἐκάμετε· καὶ ἐνῶ πρότερον ἦσθε κρύφιοι ἐχθροὶ ἡμῶν, τώρα εἴσθε εὐεργεταὶ τοῦ ἀρχαίου κόσμου! Ἡ φροντίς τοῦ νὰ σᾶς καταστήσω εὐτυχεῖς δὲν

εἶναι δι' ἐμὲ εἰς τὸ ἐξῆς μόνον καθῆκον φιλανθρωπίας, εἶναι ἔργον εὐγνωμοσύνης, καὶ θέλει ἐκπληρωθῆ! Ἴνδοί, ὅλοι σεις, ὅποιοι εἰς τὴν ἀξιωμανημόνευτον ταύτην συνάθροισιν ἀπεβάλατε τὰς φοβερὰς καθ' ἡμῶν μνησικασίας, καὶ ἐγίνετε γλυκεῖς καὶ εὐσπλαγχνοὶ Ἴνδοί, εἰσθε ἤδη ἐλεύθεροι. Τοιαῦτα αἰσθήματα σᾶς καθιστώσιν ἀξίους νὰ ἦσθε ἰσότημοι πρὸς τοὺς νικητὰς σας! Ἀπολαύσατε τὴν δόξαν ταύτην ἕνεκα τῆς ἀρετῆς σας, ἀπλευθερώθητε! . . . . ἀγαπάτε λοιπὸν τὸν κυριάρχην σας, ἐστὲ πιστοὶ εἰς αὐτόν. Γαῖαι θέλουσι σᾶς διανεμηθῆ, καλλιεργεῖτε τὸ δένδρον τῆς ὑγείας. Καλλιεργούντες δὲ αὐτὸ ἀναλογίζεσθε, ὅτι εἰς σᾶς ὁλόκληρος ὁ κόσμος χρεωστὲι τὸ εὐεργέτημα τοῦτο τοῦ Θεοῦ.»

Ἡ προσφώνησις αὕτη διήγειρε τὸν ἐνθουσιασμόν, καὶ ὁ ἀντιβασιλεὺς θέλων νὰ τελειώσῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην μὲ τὸν θρίαμβόν τῆς Ζουμάς τὴν ἐνέδυσσε μεγαλοπρεπῆ αἰσθητὰ τὴν ἔβασεν ἐπάνω εἰς φορεῖον πλουσιῶς κεκοσμημένον, τὸ ὁποῖον ὅλαι αἱ γυναῖκες τῆς ἀντιβασιλείας, προκορευομένης τῆς Βεατρίδος, παρηκολούθουν. Ἡ φρουρὰ τῆς τιμῆς τῆς ἀντιβασιλείας ἐπίσης παρηκολούθει, κήρυξ δὲ ἐφιππος προβαίων τῆς συνοδίας ταύτης ἐκραζεν· «Ἴδου ἡ Ζουμά ἡ σύζυγος τοῦ ἐνκράτου Μιρβάν καὶ ἡ σώτειρα τῆς ἀντιβασιλείας.» Ἡ δὲ Ζουμά στηριζομένη ἐπὶ προσκεφαλαίων χρυσοκεντήτων, ἐκράτει ἐπὶ τῶν γονάτων τὸ τέκνον τῆς, καὶ εἰς τὴν χεῖρα κλάδον ἐκ τοῦ δένδρου τῆς ὑγείας. Τοιοῦτοτρόπως διέτρεξε τὰς κυριωτέρας ὁδοὺς τῆς Λίμας, ἀνευφημοῦντος ὅλου τοῦ λαοῦ, ὅστις ἐσπευδε σωρηδὸν διὰ νὰ τὴν ἴδῃ καὶ τὴν εὐλογήσῃ. Ὅτε δὲ ἡ Ζουμά ἐπέστρεψεν εἰς τὸ πολάτιον, τὴν ἔφερον εἰς τὴν ἀντιβασιλίαν, ἡ ὁποία τὴν ἐνηγαλίσθη καὶ κατησπάσθη, κατόπιν δὲ εἰς ὥραιον οἰκηματιεωστὶ ἐτοιμασθὲν δι' αὐτὴν καὶ τὸν σύζυγόν τῆς· ἐκεῖ ἦσαν ὑπάρεταί διὰ νὰ τοὺς ὑπηρετώσι, διότι εἰς τὸ ἐξῆς ἐμελλον νὰ μεταχειρίζονται αὐτοὺς ὡς φίλους στενωτάτους καὶ ἀγαπητοτάτους τῆς ἀντιβασιλείας. Τὸ ἐσπέρας ἐφωταγωγῆθη ἡ πόλις, καὶ εἰς ὅλας τὰς αὐλὰς καὶ εἰς τοὺς κήπους τοῦ παλατιοῦ ἐστρωσαν τραπέζας μὲ πολυτελῆ καὶ ἄφθονα φαγητὰ διὰ τοὺς Ἴνδούς.

Ὁ πυρετὸς ἀφῆκε πάραυτα τὴν ἀντιβασιλίαν καὶ ἐν διαστήματι ὀκτῶ ἡμερῶν εὐρέθη εἰς ἐντελῆ ἀνάβρωσιν. Εἰς δὲ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου ἔστησαν τὴν ὀλεθρίαν πυρὰν, ὁ ἀντιβασιλεὺς ἔστησε ὀβελίσκον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ὅπου ἐνεχαράχθησαν μὲ μεγάλα καὶ χρυσὰ γράμματα τὰ ἐξῆς.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΖΟΥΜΑΝ,
ΦΙΛΗΝ, ΣΩΤΕΙΡΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΙΑΣ,
ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΙΑΔ
ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

Ἐξ ἐκατέρων τῶν μερῶν τοῦ ὀβελίσκου ἐφύτευσαν δένδρον τῆς ὑγείας, τὸ ὁποῖον καθαγιασθὲν διὰ τοσοῦτων ἡρωικῶν πράξεων, ἐγένετο ἔκτοτε μεταξὺ τῶν Ἴνδων τὸ σύμβολον πασῶν τῶν ἀρετῶν, αἱ ὁποῖαι τιμῶσι τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ ἀντιβασιλεὺς ἐσπευσε νὰ στείλῃ εἰς τὴν Εὐρώπην τὴν πολύτιμον ταύτην σκόνην, ἡ ὁποία διὰ πολὺν καιρὸν ὠνομάζετο ἡ κόρη τῆς ἀντιβασιλείας. Αἱ δὲ τιμαὶ καὶ ἡ εὐτυχία δὲν κατέστησαν ἀλαζόνα τὴν γενναίαν Ζουμάν, ἡ ὁποία πάντοτε ἀγαπωμένη περιπαθῶς ὑπὸ τῆς ἀντιβασιλείας, ὑπῆρξε πάντοτε ἀξία δόξης καὶ τιμῆς διὰ τὰς ἀρετὰς τῆς.

ΠΟΘΕΝ ΠΑΡΑΓΕΤΑΙ Ἡ ΛΕΞΙΣ ΜΑΥΣΩΛΕΙΟΝ.

Ἡ Καρία παλαιὰ ἐπαρχία εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Μικρῆς Ἀσίας εἶχε πρωτεύουσαν τὴν Ἀλικαρνασσὸν (σήμερον Βουδρουμί) πόλιν παράλιον ἀντικρυ τῆς νήσου Κῶ, καὶ πατρίδα τοῦ περιφήμου Ἡροδότου τοῦ ἱστορικοῦ. Αὐτοῦ ἐβασίλευε ποτε κάποιος Μαύσωλος ἔχων γυναῖκα τὴν ἀδελφήν του Ἀρτεμισίαν, ἄλλην παρὰ τὴν Ἀρτεμισίαν ἐκείνην, ἡ ὁποία ἐναυμάχησεν εἰς τὴν Σαλαμίνα ὑπὲρ τοῦ Ξέρξου καὶ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Δὲν πρέπει δὲ νὰ σᾶς παραλείψω, ὡ φίλοι παῖδες, καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ Καρία ἐξήγαγε καὶ σὺκα περιφήμα. Συνέβη δὲ ν' ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς Μαύσωλος, κατὰ τὸ 353 π. Χ. καὶ ἡ βασιλίς Ἀρτεμισία τόσον ἐλυπήθη

διὰ τὸν θάνατόν του, ὥστε καθὼς ἀναφέρει ἀρχαῖός τις ἰσορικός, καθ' ἑκάστην ἀνεμίγνυεν εἰς ποτόν τι τὴν σκόνην τοῦ κεκαυμένου λειψάνου τοῦ ἀνδρός της καὶ ἔπινεν ἐξ αὐτοῦ, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τὴν λύπην της ἀπέθανε μετ' ὀλίγα ἔτη· διὰ νὰ καταστήσῃ δὲ τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρός της ἀθάνατον, ἐπρόσταξεν εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου νὰ κατασκευασθῇ τάφος μεγαλοπρεπής. Καὶ τῶντι τέσσαρες περίφημοι τεχνῖται, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς ἧτο καὶ ὁ Πραξιτέλης, εἰργάσθησαν εἰς τὸ λαμπρὸν τοῦτο μνημεῖον, καὶ ἔδαπκνήθησαν ἀπειρα τάλαντα διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἐκείνην ματαιότητα. Τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ μεγαλοπρέπειά του, ὥστε συγκατηριθμεῖτο μεταξὺ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου. Ὅτε δὲ ὁ φιλόσοφος Ἀναξίγχορας ὁ Κλαζομένιος ὁ διδάσκαλος τοῦ Περικλέους καὶ Σωκράτους εἶδεν αὐτό, ἀνεφώνησε· «Πόσος χρυσὸς μετεβλήθη εἰς λίθους!» Ὡνομάσθη δὲ τὸ μνημεῖον τοῦτο Μαουσωλεῖον, καὶ ἔκτοτε μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο καλοῦνται γενικῶς ὅλα τὰ μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα.

Εἶχε δὲ σχῆμα τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἐπίμηκες τετράγωνον περιστοιχιζόμενον ὑπὸ τριάκοντα ἐξ κίωνων (στηλῶν) καὶ μὲ ἀπείρους γλυφὰς κεκοσμημένον. Καθὼς λέγει περίφημός τις παλαιὸς φυσικὸς Πλίνιος, Ῥωμαῖος τὸ γένος, περιφέρειαν μὲν εἶχεν ἑκατὸν ἑνδεκα ποδῶν, μῆκος δὲ ἑκατὸν τεσσαράκοντα. Ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς του ἦτο γεγλυμμένον ἄρμα (ἄμαξα πολεμικὴ) συρόμενον ὑπὸ τεσσάρων ἵππων.

Εἶμαι δὲ βέβαιος, ὅτι τοῦ λοιποῦ, ὅταν ἀκούητε τὴν λέξιν μαουσωλεῖον θέλετε ἐνθυμείσθαι τί σημείνει καὶ πόθεν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

1. Ἐλισάβετ Λοπουλώφ.—2. Ἡ Ζουμά, ἡ ἀνακάλυψις τῆς κίννας μετὰ εἰκονογραφίας. — 3. Πόθεν παράγεται ἡ λέξις Μαουσωλεῖον.